

מסע הצלב הרביעי

**הרב משה פורוש,
הנהלת 'יד לאחים'**

ארץ ישראל ידעה בתולדותיה שלשה מסעי צלב מפורסמים. הראשון ידוע בכינויו 'גזרות ד'תתנ"ז בו שטפו הפרעות את יהודי אשכנז בעיקר. מסע צלב זה נסתיים שלש שנים לאחר מכן עם כיבוש ירושלים בידי הצלבנים, ושריפת תושבי הקהילה היהודית בירושלים כאיש אחד בבית הכנסת בסמוך לכותל המערבי.

מסעי צלב שני ושלישי שהרוו אף הם את אדמת אירופה בדם הם המסע שנערך בשנת תתק"ז והמסע שלאחריו בשנת ד'תתקמ"ז. עם ישראל עבר מסעות צלב אלה תוך הקרבה ומסירות וגלויים מופלאים של קידוש השם.

מסע צלב מתנהל בשנים האחרונות בארצות העולם ובארץ ישראל – בהבדל אחד: המסע מתנהל באופן חשאי, ובאמצעים משוכללים. מטרתו אחת: להביא למיתת נשיקה של היהדות והשתלבותה בתוך העולם הנוצרי.

העולם הנוצרי מול השואה

עצוב מאד, אבל עובדה, אחרי מאות רבות של שנות רדיפה מצד הנצרות מחדשת היא את מאבקה בעם היהודי בכלים חדשים. במהלך ההסטוריה נרשמו באותיות של דם דפים רוויי סבל לעם היהודי: אינקויזיציה, שריפת התלמוד, פוגרומים, ועלילות דם, כולם בשם דת "האהבה והרחמים". גם במהלך השואה הנוראה עמד העולם הנוצרי על הדם שלוב ידיים. עמי הנצרות חככו את ידיהם בהנאה, מול פעולת ההכחדה של העם היהודי, "הבא על עונשו" בשל "חטאו" הנורא, על שלא קיבל את משיח השקר הנוצרי. וכאשר סוף־סוף נקבצו שרידי־אש, פזורי נדחי ישראל לארץ אבותיהם, בה האמינו כי סוף סוף מצאו מנוח לכף רגלם, והנה הם פוגשים את הנצרות גם כאן בביתנו שלנו. במקום להניח לנו לחיות את חיינו היהודיים בארצנו, מזנבת הנצרות בנחשלים, וללא כל בושה שולחת את שליחיה להטיף לעם הנבחר את "בשורתם" – פרי הבאושים של האיש מנצרת.

עצוב עוד יותר אך עובדה שקשה למצוא לה הסבר: לא קמה עד היום רוח במנהיגי המדינה להתיצב כנגד. לקום ולומר לכל אותם מסיתים ומדיחים, בצורה חד־משמעית וזאת בכח החוק – שהיה מתקבל אולי בחריקת שיניים מצד העולם הנוצרי, אבל בהחלט בהבנה: הניחו לנו כאן לחיות כיהודים!

רקע הסטורי

עד לשנות השואה, היתה תפיסה מקובלת על רוב הכנסיות הנוצריות, והיא: כי היהדות איבדה זכויותיה ואת עולמה והיא נועדה לשקיעה. צליבתו של יש"ו וסירובם של היהודים להכיר במשיחם, העבירו את זכויותיו של עם ישראל החקוקים בדברי הנביאים אל הכנסיה. באם לא יחזרו בהם היהודים ממרדם, אחת דתם לבא על "ענשם הגדול" ע"י אלקים ואדם. מחיקתו של העם היהודי ח"ו מעל פני האדמה היתה מסקנה טבעית לפי התפיסה הנוצרית. השואה היתה אפוא פיתרון סופי לבעיית היהודים, לא רק לגבי הנאצים ימ"ש. גם העולם הנוצרי רצה לראות בכך הוכחה ניצחת לאמונתם.

בחסדי ה' החלה שארית יהדות אירופה למרות הכל, להתנער מעפרה ולקומם את הריסותיה. קהילות ישראל החלו לפרוח במקומות רבים בגולה. יתר על כן, חלקים ניכרים של העם בארצות המזרח התיכון וצפון אפריקה וכך במדינות מערביות אחרות שרדו בשלימותם, בחסדי ד' ובהבטחתו כי נצח ישראל לא ישקר. ועל הכל העובדה שפזורי ישראל נקבצו ובאו לארץ ההבטחה, ובנו את ארצם מחורבותיה. עובדות אלו טרפו את קלפיהם של כל אותם תיאולוגים נוצריים.

התיאולוגיה הגמישה

אולם הנצרות גמישה מאד. יעידו על כך השוני העקרוני בין מאות ואולי אלפי הקבוצות הנוצריות הקיימות בעולם ומפתחות פעילות מסיונרית. להבדיל אלף אלפי הבדלות קיימים הבדלים בין קבוצות שונות ביהדות הנאמנה לתורה, אשר המשותף לכולם, שהם משמרים מסגרת מחייבת ובלתי מתפשרת של תרי"ג מצוות. ההבדל הוא בהדגשים של עבודת ד' ובפרשנות הלכתית. לא כן בנצרות, למרות מיעוט ה"מצוות" והעקרונות הדתיים שבה, קיימים בהם חילוקי דעות יסודיים שאינם מותירים כמעט מכנה משותף בין הקבוצות. למרות האמור יש בנצרות כושר הסתגלות וגמישות למצבים משתנים. לשינוי כיוון גם בהתייחסות ליהודים.

בעוד הכנסיות הקתוליות ממשיכות עדיין ב"ברוגז" עם העם היהודי, הרי חלק גדול מהכנסיות הפרוטסטנטיות פיתחו תיוה חדשה, האומרת, כי עם ישראל הוא אכן עם ה', וארץ ישראל היא ארץ הבחירה, כפי שנאמר בדברי הנביאים (היכן היה התנ"ך קודם לכן?...). משום כך יש מקום לאהוב את העם היהודי ולכבד אותו. אבל כאן באה התוספת הממאירה, המדגישה, כי אהבה זו היא אהבה על תנאי. תוספת זו אומרת, שהעם היהודי עם קיבוץ פזוריו בארץ ההבטחה, חייב לקבל עליו את יש"ו משיחם. כך תתבצע כביכול התכנית האלקית על פי אמונתם, בגאולת ישראל על ידי הופעתו השנייה של משיחם.

תיאוריה זו אכן מתאימה את עצמה יפה לנסיבות המשתנות. ה'חתן' כבר מוכן, אבל ה'כלה' טרם נתנה את הסכמתה ל'שידוך'. במלים אחרות, כיצד אפשר לשכנע את העם היהודי ולרתום אותו ליטול חלק בתכנית גאולה זו?

העם היהודי יעד עיקרי בפעולת המסיון

ה'מסיון' תרגומו – "שליחות". פירושו המעשי הוא הפצת הדת הנוצרית בין אלו שעדיין אינם מאמינים בה. זוהי "מצוה" המוטלת על כל נוצרי נאמן. בברית החדשה נאמר: "לכו אל הצאן האובדות – בית ישראל", ו"ליהודים בראשונה". אסמכתות אלו מציבות את העם היהודי כיעד עדיף וכאוביקט עיקרי לפעולה מסיונרית.

ישנן פרשנויות שונות בדת הנוצרית בנושא זה, אולם גם בין אלו המקבלים את הפרשנות כפי

שהוסברה לעיל ישנם חילוקי דעות בקשר לדרכי הביצוע. יש המדלגים על "מצוה" זו משום שאינם רוצים להתעסק עם העם היהודי. יש לכך סיבות פרקטיות וכן שנאה מוסתרת או גלויה. ישנם נוצרים המצפים לראות בתהליך ה"שיבה" של העם היהודי "הלכתא למשיחא", דהיינו תהליך שעתיד להתגשם בצורה על-טבעית.

אך רבות הן הקבוצות הנוצריות ביחוד פונדמנטליסטיות הצמודות לתנ"ך – ולהבדיל אלפי הבדלות אלו הרואים את האמור בברית החדשה – כפשוטה, אלו חשים צורך וחובה דתית להיות שותפים פעילים לתהליך זה של "גאולת" העם היהודי.

כאן נוצר האבסורד הנורא: דווקא הפלג הנוצרי ששנאתו לעם ישראל גלויה, כמו הכנסיות הקתוליות וגרורותיהן, פלג זה דווקא כמעט ואינו משתתף בציד הנפשות היהודיות. ואילו אותן כנסיות שהצמדותן לדברי הנביאים חזקה יותר, והצהרות האהבה שלהן כלפי העם היהודי וזכותו על ארצו (כולל שטחי ארץ ישראל המשוחררים) גדולות יותר, כך גם גדלה מעורבותן בפעילות מסיונרית בין יהודים בעולם בכלל ובארץ בפרט.

זהירות מ'ידידי ישראל'

על קרקע זו צמחו בשנים האחרונות כל אותן קבוצות של "ידידי ישראל". קבוצות אלו מארגנות הפגנות תמיכה בישראל ובעם היהודי, כן הן פועלות למען שחרור יהודי בריה"מ. הן מהללות ומשבחות את העם היהודי בכלל ותומכות באופן ממשי במוסדות סוציאליים בישראל. בהם הן קונות את לבם של יהודים רבים במימשל ומיגזרים אחרים. הכל בנוי לפי תכנית ערוכה מראש, ומיועד לפרוץ את המחסומים הטבעיים והרגשיים העומדים לשטן בפני הנצרות במגעיה עם העם היהודי. כאשר מחסומים אלו יעלמו, שוב לא תהיה בעיה, לפי דעתם, לקרב המוני יהודים לאמונתם.

בועידה עולמית של נציגים אבנגליסטיים שנערכה בתאילנד ישבו קבוצות מחקר והכינו תזכירים מפורטים לפעילות מסיונרית בקרב קבוצות שונות בעולם. בחלקו של העם היהודי נפלה כמובן "הזכות" להיות נושא לדיון של קבוצה מיוחדת, שחקרה ואף חיברה דו"ח נרחב ומפורט, שנקרא: "התכנית להפצת הנצרות בעם היהודי". להלן משפטי הסיום של המסמך:

לסיום עבודת התייעצות זאת, אנו קוראים תוך הסכמה כללית לראות בהפצת הנצרות בין יהודים משימה מרכזית והכרחית למען יש"ו... אנו מצטערים על שאותם מפיצי הנצרות המביעים אהבתם לעולם היהודי, חסר להם לפעמים הרצון להביא אותם אל בשורת הנצרות. הכללת העם היהודי (כיעד להבאת הבשורה) הוא מבחן לרצוננו להפצת הנצרות בכלל, ומהוה בדיקה לאמונתנו בדרך היחידה לישועה. רצופים בזה שלשה מסמכים כפירורי מידע בנושא המסיון.

נספח א'

*התכנית להפצת הנצרות בקרב העם היהודי"
(קטע ממסמך לוזאן)*

פרק י' – דרכי פעולה

א. כנסיות הפועלות באיזורי קהילות יהודיות, חייבות להיות מודעות ומונעות במוטיבציה לפעול פעילות מסיונרית יעילה לעם היהודי. פעילות זו חייבת להיראות לא רק כפעילות

לגיטימית של הכנסיה, אלא כחובה ואחריות המוטלת על כל הנוצרים. מסיונרים מקצועיים יכולים להגיש עזרה מקצועית לכנסיה בנושא, חייב להיות מאמץ עילאי לנצל הזדמנויות בלתי שגרתיות לפעילות מסיונרים.

ב. יש צורך בשלש קטגוריות של עובדים בנושא המסיון:

1. עובדים במשרה מלאה, עובדים אלו צריכים להיות בעלי כישורים רבים הנדרשים במקומות בהם אין כנסיה מקומית, או במקומות בהם דרוש תגבור של כוחות.
2. עובדים במשרה חלקית, העוסקים לפרנסתם גם במקצועות אחרים, אך מקדישים זמן לעבודה זו, הללו צריכים להיות מומחים בקשירת קשרים עם יהודים, אלה לא יהוו מעמסה כספית על הכנסיות ולא יהיה עליהם תוית של "מסיונרים".
3. נוצרים, יהודים וגויים, אשר מקבלים הכשרה מתאימה בפעילותם המיסיונרית במישור המקומי.

ג. התקרבות לעם היהודי כקבוצות – הצעה לפעילות בישראל

בנסיוננו למצות את הפוטנציאל של הקהילה הנוצרית בישראל, יש הכרח בגישה שיטתית יותר, כדי להגיע לקשת רחבה של החברה היהודית. יש צורך בדרך חדשה על מנת לחדור לקהילות ולקבוצות דוברות שפות שונות, למרות שבעבר עלו האשכנזים מבחינה מספרית בין הנוצרים העבריים, קיימים נוצרים עבריים מקהילות רבות החייבים לראות עצמם כאנשי גשר בנושא זה. מאמינים, יחידים ומשפחות, חיים לצד חברי קהילות שונות בשכונותם, לדוגמא: ישנם מאמינים נוצריים בכמה מערי הפיתוח בהם רובה של האוכלוסיה היא מזרחית, והם חייבים להפעיל השפעתם המיסיונרית על אנשי קהילות אלו.

נראה כי גישה דו-לשונית תתאים מאד לתכניות השפעה והתכנסויות של קהילות מסוימות, למטרה זו אפשר גם להשתמש בעתונות בשפות זרות, תיירים מחו"ל בעלי קשר מיוחד לשפה מסוימת יכולים גם כן ליטול חלק במאמצים אלה.

למרות שהקבוצים והמושבים מוצגים בדרך כלל כקהילות סגורות, ניתן לפרוץ את המסגרת על ידי קשרים אישיים, שניתן לבנות עליהם, בנוסף, חברי קהילות אלו הוכיחו עצמם כפתוחים לקבלת חומר מודפס כמו ספרי "הברית החדשה" גם המתנדבים המשרתים בקבוצים הם חומר אנושי שעוד לא נוצל כהלכה.

האוניברסיטאות ומוסדות הלימוד הגבוהים מיצגים שכבה באוכלוסיה אשר אליה חייבים לשגר קבוצה מיוחדת לעבודה. מאמינים מקומיים נמצאים בהם ויש מקומות לסטודנטים מחו"ל. אנשים שיש להם גישה לאוניברסיטאות צריכים לקבל תמריץ מיוחד על מנת שיגיעו להכרה כי יש להם תפקיד חשוב להפצת הנצרות בקרב הדור הצעיר.

הגישה לחיילי צה"ל נראית אפשרית רק בגישה אישית בלבד, נוצריים עבריים המגויסים לצה"ל, חייבים להכין את עצמם בכדי לשמור על אמונתם ולהפיץ את הבשורה.

אסור לשכוח את המימד הגיאוגרפי במדיניות הפצת הבשורה, ישנם אזורים בארץ בהם כמעט לא קיימת נוכחות נוצרית, גישה מאוחדת היתה יכולה לעזור בהפצת הבשורה בכל ערי הארץ.

יש גם לתת את הדעת על תקופות ועונות מיוחדים בשנה ולבדוק אם הם מתאימים לפעילות קהילתית או אישית, ימי חג דתיים ולאומיים וכן אירועים שונים צריכים להילקח בחשבון כמתאימים או בלתי מתאימים לפעולות.

ד. תשומת לב מיוחדת חייבת להינתן לאזורים בהם קיימת התעוררות מיוחדת, אליהם יש לשגר צוות פעילים. כח משימה נייד יהיה בעל ערך רב במקרה כזה.

ה. חייב להיות שיתוף פעולה הדוק בין כל מכוני ההכשרה למסיונרים, יש להקדיש מחשבה להכשרה אינדיבידואלית בהתאם לשכבת האוכלוסיה המטופלת, נוכחנו כי יש צורך בהכשרה מסוימת שתכוון ליהודים אורתודוקסיים.

ו. חייבים לעשות כל מאמץ לשיתוף פעולה הדוק בין התנועות המסיונריות, ביחוד בתחומי הספרות, ארגון שליחים ותמיכה מהכנסיות.

ז. חייבת להיות בקורת קבועה של כל הארגונים המסיונרים, כל התכניות הגישות והכלים חייבים להבדק באופן מתמיד, לעדכנם ולהחליפם בעת הצורך, אין סיבה להמשיך בשיטה מסוימת רק משום שזו הצליחה בעבר אם אין זה יעיל כיום, להשגת מטרה זו יש צורך להעביר דוחות מדויקים.

נספח ב'

כמה עובדות על המורמונים

א. תכנית הדרכה שימושית להמרת דת של יהודים, שנמצאה בשלוחת האוניברסיטה המורמונית בקיבוץ רמת רחל, מוכיחה כי לפעילות מסיונרית בקרב יהודים "כעם שאיבד את דרכו" חשיבות עליונה בדת המורמונית. ה'ספר הקדוש' של המורמונים וחוברות נוספות תורגמו לעברית.

ב. סרבו לתת התחייבות חוקית כי לא יפיצו דתם בישראל. "כל חיינו אנו מחונכים למסיונריות" אומר גלברייט, מנהל התכנית בישראל. הם לא יוותרו דווקא בישראל על העקרון החשוב ביותר בדת המורמונית **פעילות מיסיונרית**.

ג. בתקנות האגודה של הכנסייה בישראל הם מצהירים כי מטרתם: "להפיץ את בשורת הכנסייה בכל ישראל". במטרות העמותה של אוניברסיטת "בריגהאם יאנג" כפי שהוגשו למשרד הפנים מוצהר כי מבין מטרותיהם ברצונם "לאפשר לישראלים ולמבקרים מחו"ל להנות מתכניות תרבות וחברה..."

ד. הדת המורמונית היא האגרסיבית ביותר מבחינה מסיונרית בארה"ב. היא שולחת 30,000 מסיונרים לרחבי תבל, מפעילה אמפריית עסקים עצומה ומנהלת מרכזי מסיון ב-100 מדינות. בשנת 1981 העבירה הכנסייה המורמונית 211,000 בני אדם לדת המורמונית. תרמו מיליון דולר לקרן ירושלים וקבלו 26 דונם של שטח ציבורי בהר הזיתים ובהר הצופים עבור מרכז המיסיונרי שהם בונים.

ה. החלו בבניית מרכז מסיונרי גדול בשם "המרכז הירושלמי ללמודי המזרח הקרוב" (סניף אוניברסיטת "בריגהאם יאנג" שלהם) בהר הצופים הגובלת באוניברסיטה העברית. המבנה יהיה בעל 7 קומות, ויהיה מורכב משני אגפים: אגף המעונות בן 4 קומות בו יתגוררו 300 סטודנטים-מסיונריים, ואגף לימודים ופונקציות ציבוריות בן 3 קומות.

ו. קבוץ רמת רחל כרגע מארח 50 מסיונרים מורמונים בהכשרה. מכיוון שאין הם רשאים לפעול בתור אוניברסיטה מן המניין, הם מצליחים להתחמק מכל פיקוח ממשלתי.

ז. מחפשים לגיטימציה בינלאומית דרך המרכז המסיונרי שהם בוים בישראל, כדי להקנות לעצמם מעמד של כבוד וכדי למצוא חן בעיני העם היהודי בתפוצות.

בארה"ב יצא שמה ככנסיה מסיונרית מבודדת אך רבת-עצמה, כנסיות אחרות התנתקו ממנה בשל היות המשתייכים אליה עובדי אלילים. בישראל נהנים אנשיה ממידת "הכנסת אורחים" ומרחבות יד. במורדות הר הצופים הם מקימים אוניברסיטה רחבת ידיים בסיועה של עיריית ירושלים המתעקשת ומכריזה "הם אינם מסיונרים". על פי פרסומים פנימיים תהיה האוניברסיטה מרכז עולמי להפצת הנצרות המורמונית.

נספח ג'

שיטות עבודה של מסיונרים בישראל (קטעים ממסמך)

כנסית ישוע המשיח לקדושי אחרית הימים
סניף ירושלים

נשיא הסניף: דוד ב. גלברייט

דו"ח פעולות מסיונריות ובקשה לנציגים של הכנסיה לתפקיד במשרה מלאה בישראל

1. פעילות ותפקידי הסניף

א. חיפוש חוקרים חדשים ויצירת קשרים עמהם יש למעלה ממאה חברים פעילים בסניף, כולל הסטודנטים מאוניברסיטת בריגהאם יאנג, – למעלה מ-40 במספרם (א.ב.י. מארגנת שתי תכניות למודים בישראל של חצי שנה כל אחת). 17 המשפחות שבסניף (או ראשי משפחות) יוצרות כל אחת קשרי ידידות עם משפחה אחת שאינם חברים, בממוצע. בערך פעם בחודש, הכהונה, מועצת הסעד או מורים פרטיים מזכירים לחברים ליצור ולטפח קשרי ידידות ולהזמין לפעילויות הסניף בנוסף לפעולות משפחתיות כגון "ערבים במשפחות" וכו'. **הסטודנטים של א.ב.י. ממשיכים ליצור יחסי חברות חדשים וכך נוצרות עוד אפשרויות הכשרה של חוקרים.**

יש לפחות 30 או 35 משפחות או אנשים שבקשו מידע נוסף על הכנסיה. הבעיה היא שקיימים הרבה מועמדים המעוניינים בלימוד, אך יש חסרון בזמן או במורים שיעסקו בזה. **יש בידינו רשימות של למעלה מ-600 ישראלים שבקרו במרכזים מורמונים למבקרים.**

שניים מהחברים הישראלים הם בגיל המתאים ומוכנים לצאת לשליחויות מלאות. אחד מהם יכול לקבל תמיכה מלאה ממשפחתו, השני רק חלקית. יש בסניף שני חברים "זקנים" שמחכים שישלחו אותם לפעילות מיסיון. תוך השנתיים הבאות, שני "זקנים" נוספים יוכלו לצאת למיסיון (אחרי שרותם הצבאי). יש עוד מספר בחורים שחוסכים ומתכננים לצאת לשליחויות משך 7-8 השנים הבאות. צביון החברות בישראל הוא בכון המיסיון!

פעילות ותכנית עבודה לנציגים

הרצאות בפני קבוצות אוניברסיטאיות רבות בכל רחבי הארץ. אפשר ללא קושי לארגן הרצאה אחת בשבוע, הישראלים מאד פתוחים להזמין אותנו למוסדותיהם וזה מקור מצויין לחברים פוטנציאליים חדשים!

להחדיר ספרות של כנסית קדושי אחרית הימים לכל ספריה ציבורית, אוניברסיטאית וקבוצית.